

Sygn. akt V CZ 30/14

POSTANOWIENIE

Dnia 8 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek (przewodniczący)

SSN Antoni Górski (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z powództwa A. Sp. z o.o.

przeciwko P. Sp. z o.o. spółce komandytowej z siedzibą w T.

o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne, ewentualnie o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 8 maja 2014 r.,

zażalenia strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 6 grudnia 2013 r.,

oddala zażalenie; pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego sądowi wydającemu orzeczenie kończące postępowanie w sprawie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 6 grudnia 2013 r. na skutek apelacji strony powodowej od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 23 kwietnia 2013 r. uchylił zaskarżony wyrok w zakresie, w jakim Sąd Okręgowy oddalił powództwo o zapłatę kwoty 286014,40 zł z odsetkami oraz w punktach II i III, dotyczących rozstrzygnięcia o kosztach i w tym zakresie sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, zaś dalej idącą apelację oddalił i pozostawił Sądowi Okręgowemu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Jako podstawę swojego rozstrzygnięcia wskazał art. 386 § 4 k.p.c. W uzasadnieniu podniósł, że Sąd Okręgowy nie rozstrzygnął sprawy w zakresie zgłoszonego przez stronę powodową żądania ewentualnego, a poczynione rozważania, jako zbyt ogólnikowe, nie mogą być uznane za spełniające warunek rozpoznania istoty sprawy. Ponadto wskazał, że Sąd Okręgowy nie odniósł się do kwestii objętej art. 409 k.c. i nie dokonał oceny, czy pozwany wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien być liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

Strona pozwana zaskarżyła wyrok Sądu Apelacyjnego zażaleniem w którym wniosła o jego uchylenie. Wskazała, że brak było podstaw uzasadniających uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 386 § 2 i § 4 k.p.c. uchylenie wyroku połączone z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji może nastąpić w razie stwierdzenia nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji i zniesienia postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością, nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji oraz wtedy, gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Zażalenie na orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji ma służyć skontrolowaniu, czy zostało ono prawidłowo wydane w jednej z wymienionych wyżej sytuacji. Przy jego rozpoznawaniu Sąd Najwyższy nie bada jednak istoty sprawy, tego, co w świetle zgłoszonego żądania i jego podstawy faktycznej stanowiło przedmiot postępowania, lecz jedynie ocenia, czy stwierdzone przez sąd

odwoławczy okoliczności są tymi, które w świetle art. 386 § 2 i § 4 k.p.c. usprawiedliwiają wydanie orzeczenia kasatoryjnego, zamiast - co powinno być regułą - reformatoryjnego. Środek odwoławczy unormowany w art. 394¹ § 1¹ k.p.c., przy całej swojej specyfice, pozostaje zażaleniem, nie służy zatem ocenie prawidłowości czynności procesowych sądu podjętych w celu wydania rozstrzygnięcia co do istoty sprawy ani także ocenie zaprezentowanego przez ten sąd poglądu na temat wykładni prawa materialnego mającego zastosowanie w sprawie.

Kontrola Sądu Najwyższego w tak określonych granicach nie polega na merytorycznym badaniu apelacji ani stanowiska sądu drugiej instancji co do przepisów prawa materialnego mających zastosowanie w sprawie.

W przedmiotowej sprawie podstawą orzeczenia kasatoryjnego były przesłanki określone w art. 386 § 4 k.p.c.

W przepisie tym zostały sformułowane dwie przyczyny uchylenia wyroku z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania, mianowicie nierozpoznanie przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy i konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

W niniejszej sprawie u podstaw orzeczenia kasatoryjnego legła ocena Sądu Apelacyjnego, według której Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty zgłoszonego roszczenia ewentualnego i ocena ta okazała się trafna.

W judykaturze Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że nierozpoznanie istoty sprawy, jako przewidziana w art. 386 § 4 k.p.c. podstawa wyroku kasatoryjnego, występuje wtedy, gdy sąd pierwszej instancji w sposób nieprawidłowy zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania pozwu lub zarzutów merytorycznych przeciwstawionych zgłoszonemu roszczeniu (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 22; z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003, nr 3, poz. 36; z dnia 17 listopada 2004 r., IV CK 229/04, niepubl.; z dnia 10 czerwca 2011 r., II CSK 568/10, OSNC 2012 - B, poz. 40).

Oceny zatem, czy sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy dokonuje się po przeanalizowaniu żądań pozwu i przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę rozstrzygnięcia.

Powód w trakcie postępowania wystąpił z żądaniem dotyczącym innego niż pierwotny przedmiotu, na wypadek gdyby dochodzone początkowo roszczenia nie znalazły uznania Sądu.

Tym samym zadaniem Sądu Okręgowego było ustosunkowanie się w rozważaniach prawnych do zgłoszonego skutecznie przez stronę powodową żądania zasądzenia od strony pozwanej kwoty 286.014,40 zł jako żądania ewentualnego względem żądań określonych w pkt 1, 2, 3 pozwu (k. 770). Żądanie to, zgłoszone początkowo niejako asekuracyjnie, stało się na pewnym etapie postępowania głównym przedmiotem roszczenia. Wymagało to m.in. ustalenia czy doszło do zubożenia strony powodowej i zakresu wzbogacenia pozwanego jej kosztem.

Rozważania Sądu Okręgowego tylko w niewielkim zakresie odnoszą się do żądania ewentualnego i są rzeczywiście na tyle ogólnikowe, że nie mogą być uznane za spełniające warunek rozpoznania istoty sprawy.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c., pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego orzeczeniu kończącemu postępowanie w sprawie.